

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova, articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995.

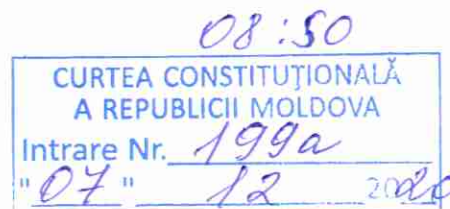
Semnatarii sesizării

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova:

Dr. Plăcușă
Maria Ciobanu

Data:

7 decembrie, 2020

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Numele/Denumirea: **Dinu**
2. Prenumele: **Plîngău**
3. Funcția: **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta sesizare, în temeiul prevederilor art. 135 alin. (1) lit. "a" din Constituție, art. 4 lit. "a" din Codul Jurisdicției Constituționale se solicită exercitarea controlului de constituționalitate în privința:

- *Legii pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481 din 1 decembrie 2020), adoptată în prima și a doua lectură pe data de 3 noiembrie 2020.*

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Circumstanțele de fapt

1. La 03.12.2020, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat **Legea pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481 din 1 decembrie 2020), votată în prima și a doua lectură pe data de 3 decembrie, 2020.**
2. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481 din 1 decembrie 2020), votat în prima și a doua lectură pe data de 3 decembrie, se modifică Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și Legea nr. 170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate.
3. Astfel, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481 din 1 decembrie), votat în prima și a doua lectură pe data de 3 decembrie 2020, **controlul de constituționalitate a căreia se solicită, s-a realizat diminuarea**

competențelor și scoaterea controlului Președintelui Republicii Moldova asupra Serviciului de Informații și Securitate.

4. În esență, prin legea contestată se exclud competențele Președintelui Republicii Moldova în raport cu Serviciul de informații și securitate:
  - Coordonarea activității;
  - De a propune Parlamentului numirea directorului SIS;
  - De a desemna la propunerea directorului SIS, a directorilor adjuncți,
  - De a aproba, la propunerea directorului SIS, componența numerică și nominală a Colegiului SIS;
  - De a oferi acordul pentru acceptarea de către ofițerii SIS a distincțiilor statelor străine;
  - De a aproba modelul uniforme de ofițer de informații.
5. La data de 25.06.2019, Parlamentul Republicii Moldova modifică cadrul normativ, astfel încât, Președintele Republicii Moldova urmează să aibă atribuții în ceea ce ține de coordonarea activității SIS. Reamintim că la finele anului 2016, Parlamentul lipsește Președintele de aceste atribuții. Iar la 3 decembrie 2020, revine din nou la proiectul din 2016 pentru a lipsi președintele de anumite atribuții în domeniul securității naționale.
6. Prin aceste modificări, făcute în repetate rânduri s-a urmărit diminuarea influenței instituției prezidențiale care la anumite etape se afla în conflict sau în opoziție cu Parlamentul.
7. În acest context, vedem oportun să constatăm că de fapt, modificările operate în legislație poartă un caracter exclusiv politic pentru a institui un control asupra unei instituții extrem de importante, iar în rezultatul modificărilor frecvente, în dependență de majoritatea parlamentară și interesul politic se slăbesc pozițiile instituționale ale Serviciului de Informații și Securitate.
8. Menționăm că proiectul de Lege contestat a fost înregistrată la Secretariatul Parlamentului la data de 1 decembrie 2020, la data de 2 decembrie, cu încălcarea regulamentului este transmis spre examinare Comisiei juridice, numiri și imunități și nu Comisiei pentru securitate națională și ordine publică. Acest lucru s-a produs din simplu motiv că majoritatea parlamentară deține președinția Comisiei juridice și are o majoritate în comisia respectivă.
9. La data de 3 decembrie 2020, majoritatea parlamentară include pe ordinea de zi a ședinței plenare proiectul nr. 481 și fără avizarea din partea autorităților care urmau să se expună asupra proiectului, cu încălcarea Regulamentului Parlamentului, fără dezbateri și fără a acorda posibilitatea deputaților să se expună prin luări de cuvânt, întrebări și amendamente a adoptat proiectul în două lecturi.
10. Prin acest fapt, considerăm că au fost comise mai multe încălcări de la normele constituționale.

Admisibilitatea sesizării

11. Prezenta sesizare este depusă în conformitate cu art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1), lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale.
12. Luând în calcul faptul că Legea contestată nu a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial, menționăm că potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 9/2014, *„orice subiect cu drept de sesizare poate contesta la Curtea Constituțională o lege nepublicată în Monitorul Oficial”*.
13. Menționăm că Legea contestată, votată în două lecturi cu grave încălcări ale Regulamentului Parlamentului și prevederilor Constituționale, ridică un subiect sensibil atât pentru societate, cât și poate duce la un conflict instituțional între Președinție și Parlament.
14. Prin cele expuse mai sus, Legea contestată este admisibilă sub aspectul controlului de constituționalitate.

Acuzații de neconstituționalitate

15. În circumstanțele speței, expuse *supra* acuzațiile de neconstituționalitate a intervenției legislative a Parlamentului în modificarea Legii nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și Legea nr. 170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate, urmează a fi examinată sub aspectul ilegalității tehnicii legislative prin intermediul căreia s-a realizat intervenția într-un proces ce ține de delimitarea atribuțiilor instituționale de control asupra Serviciului de Informații și Securitate, respectiv, s-a intervenit în competențe ce țin de apărarea securității naționale și a ordinii publice, cât și constituționalitatea reglementărilor legislative privind modul de adoptare a actului.
16. Or, acuzațiile de neconstituționalitate se referă atât la constituționalitatea procedurii intervenției Parlamentului în chestiuni ce implică domeniul apărării securității naționale și ordinii publice, cât și însăși procesul de examinare și adoptare a actului normativ.

A. Constituționalitatea intervenției legislative în detrimentul prerogativelor Președintelui Republicii Moldova ca garant al suveranității, independenței naționale și al unității și integrității teritoriale ce țin de asigurarea securității naționale și a ordinii publice, conform art. 77 alin (2) coroborat cu 87 din Constituție

17. Potrivit art. 87 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, „*Președintele Republicii Moldova este comandantul suprem al forțelor armate*”.
18. Pentru menținerea suveranității, integrității teritoriale și a independenței, statul trebuie să dispună de forțe militare pentru a se proteja de dușmanii interni și externi, iar Președintele ca garant al acestor valori inerente ale unui stat, este cel mai în drept de a conduce forțele armate.
19. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a menționat că noțiunea „forțele armate” poate fi interpretată corect, avându-se în vedere atât textul art. 87 din Constituție, cât și definițiile la acest capitol descrise în actele internaționale la care Republica Moldova este parte.
20. Astfel, forțele armate ale Republicii Moldova cuprind: Armata Națională și toate grupurile și unitățile armate subordonate Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului de Informații și Securitate.
21. Președintele Republicii Moldova poartă răspundere personală pentru capacitatea de apărare a statului și capacitatea de luptă a forțelor armate în limitele prevăzute de Constituție (HCC nr.482/1996)
22. Prin interpretarea art. 57 alin. (2), Curtea stipulează că serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice.
23. În acest context este de menționat faptul că potrivit prevederilor constituționale, Președintele nu poate lua decizii unipersonale în acest sens. Pentru a exclude un abuz de putere toate actele urmează a fi coordonate cu alte puteri ale statului.
24. De fapt, în domeniul apărării naționale și protecției ordinii publice, Parlamentul, Guvernul și Președintele își partajează obligațiunile, stabilind un echilibru între puteri pe baza principiului separației și colaborării între puterile statului conform art. 6 din Constituția Republicii Moldova.
25. Prin diminuarea prerogativelor în domeniul securității naționale și ordinii publice pe care le are Președintele în conformitate cu prevederile art. 77 și 87 din Constituție s-a produs un act ce limitează posibilitatea Președintelui de a-și onora obligațiunile constituționale.

B. Încălcarea principiului legalității

26. În accepțiunea Curții Constituționale, principiul legalității are drept consecință obligativitatea respectării legilor, inclusiv de către forul legislativ suprem al statului, această exigență fiind impusă nu doar indivizilor sau persoanelor juridice private, ci și autorităților și instituțiilor publice. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, este important ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost acordate. (HCC 22/2015)

27. Urmând logica exigențelor de constituționalitate impuse în raport cu exercitarea prerogativelor constituționale ale Parlamentului, în speță cu ocazia modificării unor acte normative, Parlamentul a avut obligația constituțională desprinsă din interpretarea art. 1 alin. (3) din Constituție, dată de CC în jurisprudența sa constantă, de a se conforma propriilor reglementări legislative privind activitatea de legiferare.
28. Potrivit prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 100 cu privire la actele normative, prezenta lege definește regulile de exercitare de către Parlament a atribuțiilor constituționale exclusive de legiferare.
29. Or, Legea nr. 100 definește noțiune de legalitate constituțională în sensul art. 1 alin. (3) din Constituție a procesului de legiferare, obiect al prezentului control de constituționalitate solicitat Înaltei Curți, în privința conformității "tehnicii legislative" de care a făcut uz Parlamentul, mai exact majoritatea parlamentară în scopul de diminua competențele Președintelui Republicii Moldova în domeniul apărării securității naționale și ordinii publice, obligației constituționale a Parlamentului de a se conforma normelor constituționale privind respectarea principiului legalității în calitatea sa de valoare fundamentală a unui stat democratic.
30. Potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 100, "**legea**" este un act normativ adoptat de Parlament în temeiul normelor constituționale, conform procedurii stabilite de Constituția Republicii Moldova, de Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996, precum și de prezenta lege.
31. **Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481), votat în prima și a doua lectură pe data de 3 decembrie 2020**, s-a modificat Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și Legea nr. 170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate.
32. Potrivit jurisprudenței CC, orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului (HCC 13/2015), Legea în cauză nefiind o excepție în acest sens.
33. Prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul impune o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară (HCC 19/2012 §99).
34. Precizăm că forul legislativ se conduce în activitatea sa de Regulamentul propriu, stabilit în conformitate cu art. 64, alin. (1) din Constituție.

35. Potrivit Hotărârii CC nr. 28/2020, prin care a fost interpretat art. 64, alin. (1) și art. 72, alin. (3) lit. c) din Constituție, este interzis Parlamentului să stabilească un regulament temporar pentru examinarea proiectelor de legi și a amendamentelor, fără modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin lege organică.

Încălcarea art. 64 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova

36. Curtea Constituțională reține că principiul autonomiei parlamentare are în vedere marja discreționară stabilită de art. 64, alin. (1) din Constituție, care-i permite Parlamentului să-și stabilească de sine stătător organele interne, să-și organizeze activitățile.
37. În același context, Curtea notează că deși Parlamentul, în baza autonomiei regulamentare, are prerogativa de a-și stabili prin Regulament structura și modul de organizare și funcționare, Regulamentul nu poate să contravină spiritului Constituției și ordinii publice instituite pentru procedura de adoptare a legii (HCC nr. 20/2014).
38. Astfel, Curtea reține că autonomie regulamentară nu poate fi exercitată în mod discreționar și abuziv, cu încălcarea atribuțiilor constituționale ale Parlamentului sau a normelor imperative privind procedura parlamentară (HCC nr. 27/2015).
39. La stabilirea regulilor cu privire la procedurile parlamentare de examinare a proiectelor de legi și a amendamentelor, majoritatea parlamentară trebuie să respecte un echilibru între autonomia parlamentară, pe de o parte, și principiul democrației reprezentative, pe de altă parte. Acest fapt presupune că majoritatea parlamentară trebuie să asigure un tratament corect și adecvat al minorităților parlamentare, fără să facă abuz de poziția dominantă (HCC nr. 28/2020)
40. Prin urmare, Curtea reține că Constituția nu-i permite Parlamentului să stabilească un regulament temporar pentru examinarea proiectelor de legi și a amendamentelor, fără modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin lege organică.

Încălcarea Regulamentului Parlamentului

41. Proiectul legii contestat a fost înregistrat la 1 decembrie 2020 la Secretariatul Parlamentului. La data de 2 decembrie 2020, proiectul a fost repartizat Comisiei juridice, numiri și imunități, iar la data de 3 decembrie 2020, proiectul se adoptă în 2 lecturi.
42. Conform prevederilor art. 49 din Regulamentul Parlamentului, proiectul urma să fie repartizat Comisiei securitate națională și ordine publică, însă în fond a fost sesizată Comisia juridică, numiri și imunități pentru că majoritatea parlamentară deține președinția acestei comisii și au o majoritate confortabilă pentru a lua decizii fără consultări suplimentare.

43. În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Parlamentului, „*deputații, comisiile permanente și fracțiunile parlamentare au dreptul să prezinte în scris propuneri conceptuale și amendamente motivate la proiectul de act legislativ*”. La acest capitol precizăm că atât deputații, cât și fracțiunile parlamentare din opoziție au fost lipsiți de dreptul de a depune amendamente. Astfel, a fost încălcat nu doar Regulamentul Parlamentului, dar și art. 73 din Constituție.
44. Potrivit art. 60 din Regulamentul Parlamentului, „*proiectele de legi, înscrise pe ordinea de zi a ședinței Parlamentului, se dezbate*”. Proiectul contestat a fost votat în două lecturi, nu doar fără dezbateri, dar și fără a fi prezentat în plen. Votarea s-a produs printr-o simplă anunțare a numărului proiectului și solicitare din partea autorului de a fi susținut. Votarea în două lecturi s-a produs în condițiile în care nici unii deputați care au ridicat mâna pentru proiect nu cunoșteau în pauză dacă proiectul s-a votat într-o lectură sau două.
45. Art. 61, alin. (3) și (4) din Regulamentul Parlamentului stabilește că deputatul are dreptul să adreseze întrebări raportorilor, cât și are dreptul de cuvânt. În condițiile în care proiectul a fost adoptat în două lecturi în mai puțin de 1 minut, deputații au fost lipsiți de aceste drepturi.
46. Deputații, comisiile permanente și fracțiunile parlamentare pot prezenta amendamente comisiei sesizate în fond în termen de 10 zile de la data adoptării proiectului în prima lectură, potrivit art. 65 din Regulament.
47. Nici dezbaterile proiectului în a doua lectură potrivit prevederilor art. 66 din Regulament nu a avut loc.

Încălcarea art. 73 din Constituția Republicii Moldova

48. Potrivit art. 73 din Constituție, deputații în Parlament au dreptul de inițiativă legislativă.
49. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul de inițiativă constă în posibilitatea subiectelor menționate la art. 73 din Constituție de a prezenta propuneri de lege ferenda, corelată cu obligația Parlamentului de a le examina, dezbate și de a se pronunța asupra acestora prin adoptare sau respingere.
50. Curtea a notat că pentru a fi materializată într-un act final adoptat, orice inițiativă legislativă trebuie să parcurgă o procedură determinată într-un întreg proces legislativ, în care se manifestă prerogativele parlamentare. Astfel, procedura legislativă parlamentară cuprinde totalitatea regulilor pentru pregătirea examinării, examinarea și votarea unui proiect de lege în Parlament (HCC nr. 15/2012).
51. În această ordine de idei, Curtea constată că din punct de vedere tehnic, amendamentul presupune abrogarea unui text dintr-un proiect de lege, completarea lui cu elemente noi, modificarea textului, etc. Curtea menționează că dreptul la inițiativă legislativă și dreptul de a depune amendamente urmăresc același scop, care constă în legiferarea de către Parlament.

52. La data de 3 decembrie 2020, majoritatea parlamentară adoptă Legea pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481), votată în prima și a doua lectură. Astfel, deputații care nu fac parte din această majoritate parlamentară au fost lipsiți de dreptul la inițiativă legislativă garantat de art. 73 din Constituția Republicii Moldova.
53. Astfel, potrivit celor menționate mai sus, au fost comise grave abateri de la prevederile constituționale, fapt pentru care, solicităm Înaltei Curți să declare neconstituțională Legea pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481 din 1 decembrie 2020) adoptată în două lecturi pe 3 decembrie 2020.

B. Necesitatea suspendării acțiunii legii contestate până la soluționarea în fond a cauzei în conformitate cu art. 25¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională

54. În motivarea respectivei cerințe, precizăm că pe lângă argumentele invocate mai sus, suntem în fața declanșării unui conflict instituțional între Președintele nou ales și majoritatea parlamentară.
55. În același timp, Republica Moldova se află într-o criză social-economică, pandemică, politică și de securitate. Faptul că 4 cetățeni ai Republicii Moldova au fost răpiți de trupe paramilitare transnistrene este o dovadă elocventă că Republica Moldova are nevoie de instituții puternice care să asigure protecția securității naționale și a ordinii publice.
56. Disputele politice pe seama coordonării activității SIS dintre Președinție și Parlament slăbește poziționarea instituțională și capacitatea SIS de a-și satisface obligațiile în vederea protecției securității naționale.
57. Republica Moldova nu-și poate permite ca prin încălcarea Constituției și dreptului intern, de dragul menținerii puterii de către un partid politic, în urma unor alianțe politice temporare să slăbească capacitatea instituțiilor de a face față provocărilor dușmănoase din interior și exterior.
58. Cu atât mai mult că actul contestat afectează principii precum democrația, separația și colaborarea puterilor, securitatea națională.
59. În condițiile crizei prin care trece Republica Moldova, nu avem nevoie de conflicte instituționale și din aceste considerente, solicităm Înaltei Curți să se expună pe seama argumentelor invocate mai sus.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

6. Admiterea prezentei sesizări spre examinare și examinarea sesizării în regim de urgență.
7. Declararea sesizării admisibilă.

8. Suspendarea, până la soluționarea în fond a cauzei, a acțiunii Legii pentru modificarea unor acte normative (proiectul nr. 481), votat în prima și a doua lectură pe data de 3 decembrie 2020
9. Exercițarea controlului constituționalității: **Legii pentru modificarea și unor acte normative (proiectul nr. 481), votat în prima și a doua lectură pe data de 3 decembrie 2020.**

VI – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

10. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Semnătura:

Dinu Plîngău